

**Informācija par mazo grantu shēmas ūdensobjektu kvalitātes
uzlabošanai II uzsaukumu:
mērķtiecīgs atbalsts kopienām, risinot savā pašvaldībā ūdens
piesārņojuma problēmu ar zemu izmaksu iniciatīvām un pasākumiem**

Evita Jaņēviča

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC)

07.09.2022

Eiropas Savienības LIFE programmas Integrētais projekts

“Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai”

Kāpēc? (1)

- Viens no veiksmīgas ūdensobjektu tīrības nodrošināšanas priekšnoteikumiem ir **cieša sadarbība starp ūdens sateces baseina vietējām kopienām** – uzņēmējiem, lauksaimniekiem, pašvaldībām, iedzīvotājiem u.c. savā pašvaldības teritorijā.
- LIFE GOODWATER IP projekta gaitā **mērķis ir stiprināt šo sadarbību, sniedzot mērķtiecīgu finansiālu atbalstu kopienām**, kas savā pašvaldības teritorijā ir gatavi risināt ūdens piesārņojuma t.sk. kaitējuma problēmu **ar inovatīvām, zemu izmaksu iniciatīvām un pasākumiem**.
- Kopīgas aktivitātes bieži vien nodrošina kvalitatīvāku mērķu sasniegšanu, tāpēc tās tiek vairāk novērtētas un atzītas par nozīmīgām, turklāt tās ir **ilgtspējīgākas** nekā darbības, ko īsteno vienīgi pašvaldība vai valdība.

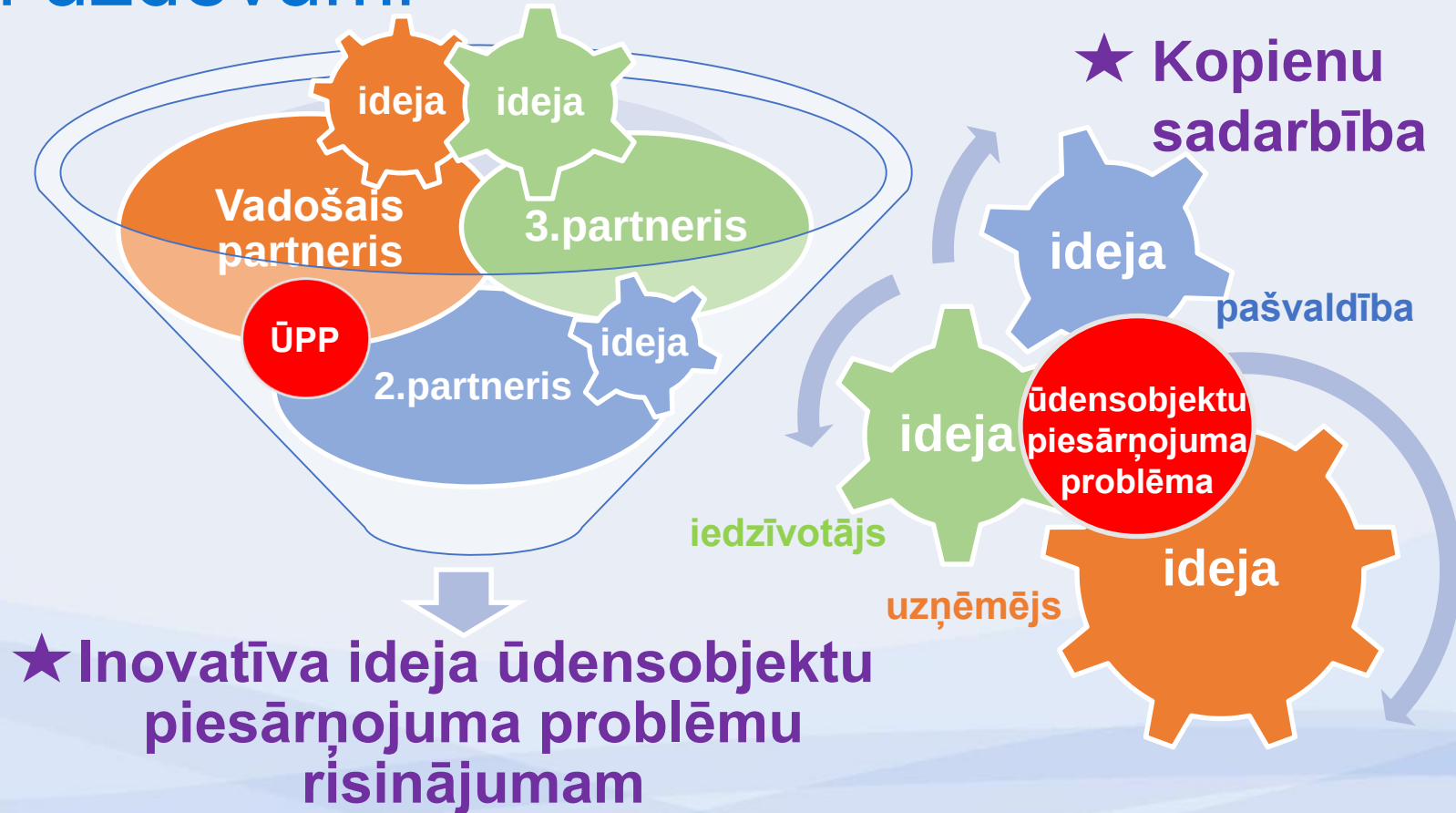
Kāpēc? (2)

- Arī II kārtā gatavojamies grantu piešķiršanas uzsākšanai iniciatīvas grupām, kuras vēlas uzlabot vietējo ūdenstilpju stāvokli. Paredzams, ka grantu shēma **stiprinās darbības un atbalstu vietējai infrastruktūrai un/vai iekārtām publiskajās un apdraudētajās ūdenstilpēs.**
- Mūsu mērķis ir **radīt diskusiju par ūdensobjektu problēmām vietējā līmenī. Aicināt jūs sadarboties un iesaistīt vietējos iedzīvotājus, lai kopīgi risinātu ūdensobjektu piesārņojuma, t.sk. kaitējuma problēmas un uzlabotu tā kvalitāti.**

Projekta mērķis un uzdevumi

Mērķtiecīgs atbalsts **finansiāls** ūdensobjektu piesārņojuma, t.sk. kaitējuma problēmu risināšanai **ar zemu izmaksu iniciatīvām un pasākumiem**, tādā veidā:

- veicinot tieši **kopienu iniciatīvu un savstarpēju sadarbību**;
- parādot, ka ir dažādas iespējas/pieejas ūdensobjektu stāvokļa kvalitātes uzlabošanai - **inovatīvas metodes**.

Projektu konkursa prioritātes (1)

Prioritāri tiks atbalstīti projekti, kas izmanto sabiedrības iesaistē un/vai dabā balstītus risinājumus ūdensobjektu piesārņojuma mazināšanai vai kvalitātes uzlabošanai un vērsti uz zemāk norādīto vides uzlabojumu sasniegšanu:

- **Pasākumi, kas vērsti uz piesārņojošo vielu noplūdes novēršanu vai mazināšanu:**
Piemēram:
 - notekūdeņu/kanalizācijas attīrīšanas dīķu veidošana;
 - kopienas/pašvaldības iniciatīvas vai inovatīvi digitāli risinājumi, kas sekmē ūdens kvalitāti sekmējoša patēriņa ieradumu maiņu un/vai videi draudzīgu uzņēmējdarbību.
- **Pasākumi, kas vērsti uz piesārņojuma mazināšanu ūdensobjektos:**
Piemēram:
 - fitoremidācija jeb piesārņojumu piesaistošu augu stādīšana;
 - biofiltrācijas joslu vai grāvju veidošana, kas aiztur piesārņojošo vielu ieplūdi ūdensobjektos, kā arī citi, kas nodrošina prioritātē norādīto.

Projektu konkursa prioritātes (2)

- **Pasākumi, kas vērsti uz ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanu ūdensobjektos**

Piemēram:

- straujteču un nārsta vietu atjaunošana vai ūdensobjektu revitalizācija – izvācot koku sanesumus, ravējot un stādot ūdensaugus, lai atjaunotu dabisko veģetācijas sastāvu;
- zivju ceļu/caurteku ierīkošana;
- krastmalu, atteku/vecupju sakopšana.

- **Pasākumi, kas vērsti uz lietus ūdeņu un plūdu regulēšanu**

Piemēram:

- mitraiņu, dīķu un biofiltrācijas grāvju ierīkošana ūdens plūsmas aizturēšanai;
- videi draudzīgi risinājumi meliorācijas sistēmu/ notekgrāvju pielāgošanai;
- palieņu atjaunošana, nodrošinot optimālu mitruma režīmu;
- publiskās ārtelpas veidošana/pielāgošana, iekļaujot iepriekš minētos ūdens aiztures/noteces regulējošus risinājumus.

Kur? Projekta īstenošanas vieta

Visa Latvijas teritorija

Latvijas ūdens objektu un
sateces baseinu karte

Grantu shēmas II uzsaukuma finansējums

- II uzsaukumā granta budžets 38 500 EUR;
- maksimālais apjoms vienam projektam 8000 EUR;
- minimālais apjoms vienam projektam 800 EUR;
- **atbalsta intencitāte:100%;**
- atbalsts par vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām nevar pārklāties ar atbalstu no citiem līdzīgiem atbalsta pasākumiem;
- drīkst būt arī savs līdzfinansējums.

Kas?

Pieteicēji – **sadarbības grupa:**

pašvaldība, vietēja vai nozares NVO, iedzīvotāji, uzņēmēji, lauksaimnieki, mežsaimnieki, akvakultūras pārstāvji u.c.

(sadarbības partneri Nr.1 (vadošais partneris), Nr.2, Nr.3 utt.).

Vadošais pieteicējs – juridiska persona (vadošais partneris), kas ir tiesīgs:

- pārstāvēt sadarbības partnerus;
- iesniegt projekta iesniegumu;
- saņemt atbalstu;
- vadīt un koordinēt projekta īstenošanu un nodrošināt priekšapmaksas tālāku novirzīšanu sadarbības partneriem atbilstoši to īstenotajām darbībām.

Kā?

Pieteikšanās 2 posmos:

1.posms

- **31.08.-30.09.2022:** īss idejas pieteikums, aprakstot ideju, partnerību un ieviešanas gaitu;
- **1.-28.10.2022:** ideju izvērtēšana komisijā, atbalsta pretendentu (kas tiks virzīti uz 2.posmu) prezentācijas un pārrunas ar vērtēšanas komisiju attālinātā formā, komisijas un ekspertu viedokļi/ieteikumi, aicināšana papildināt.

2.posms

- **1.-14.11.2022:** apstiprināto ideju autori raksta pilnu projekta pieteikumu;
- **22.11.2022:** apstiprina projektus;
- **2022.gada decembris:** slēdz līgumus un uzsāk ieviešanu.

Projekta īstenošanas ilgums – līdz 3 gadiem.

Atbalstāmās izmaksas

- aprīkojuma/iekārtu noma vai iegāde, kas tieši paredzēts projekta mērķu sasniegšanai - ūdensobjektu stāvokļa uzlabošanai;
- mazā aprīkojuma iegāde (mazvērtīgais inventārs, instrumenti, materiāli u.c.) kopšanas u.tml. darbiem;
- traktortehnikas u.tml. noma vai iegāde, ja izmantota tikai projekta mērķu sasniegšanai;
- degvielas izmaksas;
- augstas kvalifikācijas speciālisti īpašiem darbiem.

! Tehnikas, iekārtu un to aprīkojuma iegādes izmaksas tiek atbalstītas tikai tad, ja neviens no sadarbības partneriem nespēj nodrošināt attiecīgo tehniku, iekārtu un to aprīkojumu vai to nav iespējams iznomāt.

! **Netiks atbalstītas personāla izmaksas** – balstīsies uz brīvprātīgo darbu, kas būs kā ieguldījums no realizētāju puses.

! **Konsultācijas būs pieejamas no projekta partneriem bez papildus samaksas.**

Vērtēšanas kritēriji (1)

- **Projekta kvalitāte:**

- tēmas piemērotība konkursa prioritātēm;
- identificēto vajadzību (problēmu) novērtējuma kvalitāte;
- identificēto risināmo jautājumu (vajadzību vai problēmu) loģiskā sasaiste ar projekta mērķiem un darbībām;
- kopējais paredzamais finansējums un tā sadalījums paredzētajām darbībām, tā atbilstība projekta idejas mērķu sasniegšanai.

- **Idejas pielietojuma diapazons, inovitāte:**

- kā paredzamā aktivitāte ietekmēs vietējo ūdeņu kvalitāti un aplēšamā ietekmes nozīmība;
- ekonomiskās lietderības vērtējums;
- vai izvēlētais risinājums ir inovatīvs un potenciāli būtu piemērojams arī citās teritorijās un/vai citā nozarē vai sektorā.

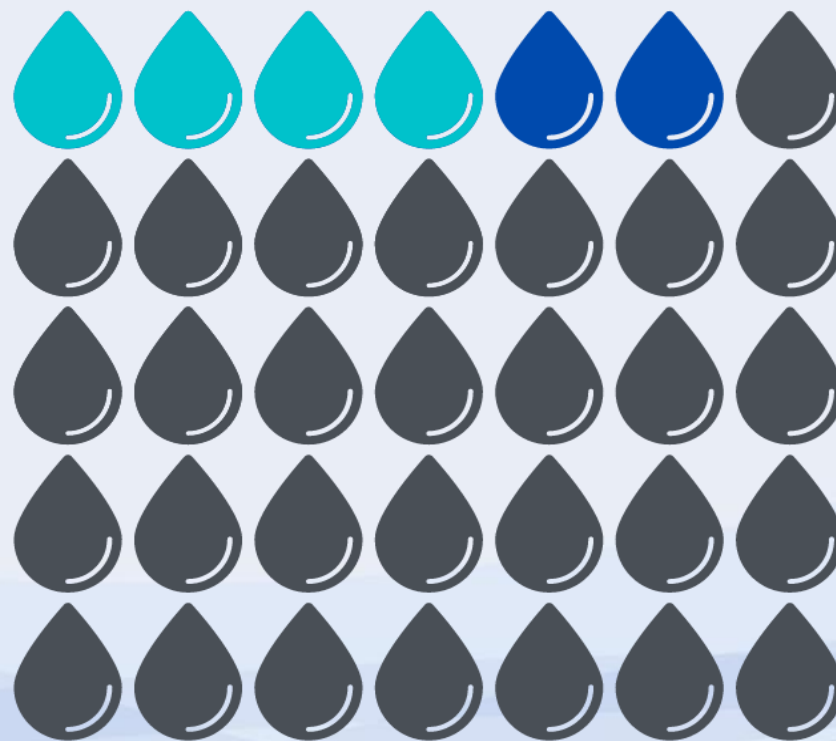
Vērtēšanas kritēriji (2)

- **Darbības kapacitāte:**
 - partneru piemērotība realizējamajai idejai;
 - vai partneriem ir pieejami resursi (tehnoloģiskās iespējas un iekārtas) projekta idejas īstenošanai.
- Izvērtējot projektus, tiks **ņemta vērā ideju dažādība, atbalstot ne vairāk kā 2 paredzamajās aktivitātēs līdzīgus projektus**, lai parādītu pēc iespējas dažādas pieejas ūdeņu uzlabošanai;
- Ja tiks iesniegts **liels skaits līdzīgu ideju, atbalstīts** tiks pretendents/i, kura **pieteikums saņems lielāko punktu skaitu.**

Atskats par grantu shēmas I uzsaukumu

I uzsaukums noritēja 2021.gadā:

- iesniegti 35 ideju pieteikumi
(par kopējo summu 294 287, 85 EUR);
- **apstiprinātas 6 idejas;**
- **iesniegti 4 projekti realizācijai.**

Atziņas par projektu pieteikumiem I uzsaukumā

- daudz līdzīgu ideju;
- maz inovatīvu ierosinājumu;
- nepietiekama sadarbība;
- nepārdomātas darbības mērķu sasniegšanai;
- videi nedraudzīgas darbības.

Eiropas Savienības LIFE programmas Integrētais projekts
"Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai"

I uzsaukuma izvērtēto ideju apspriede

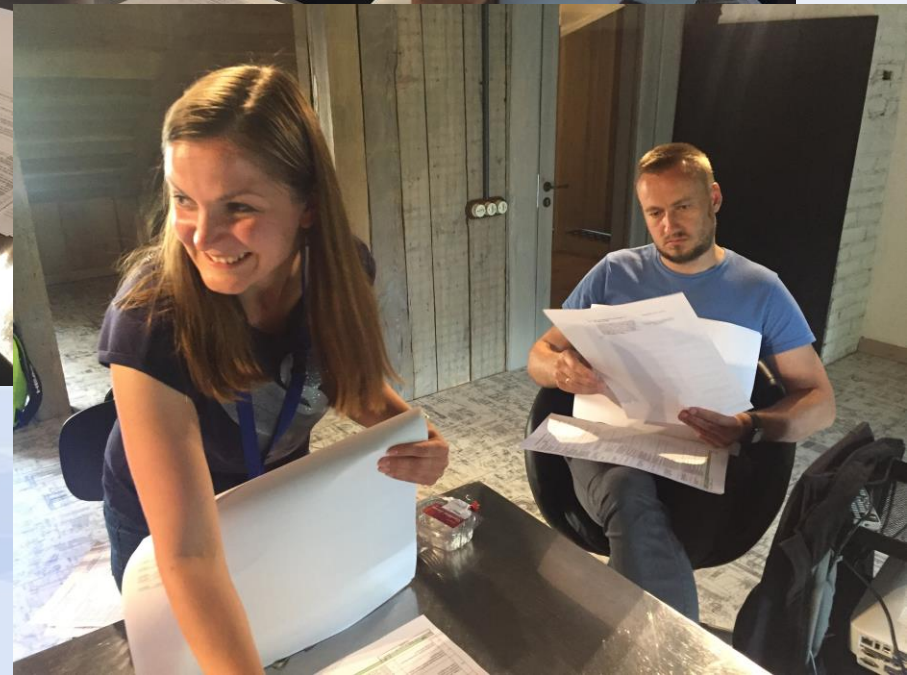
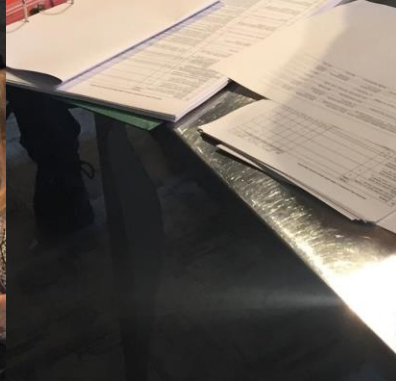
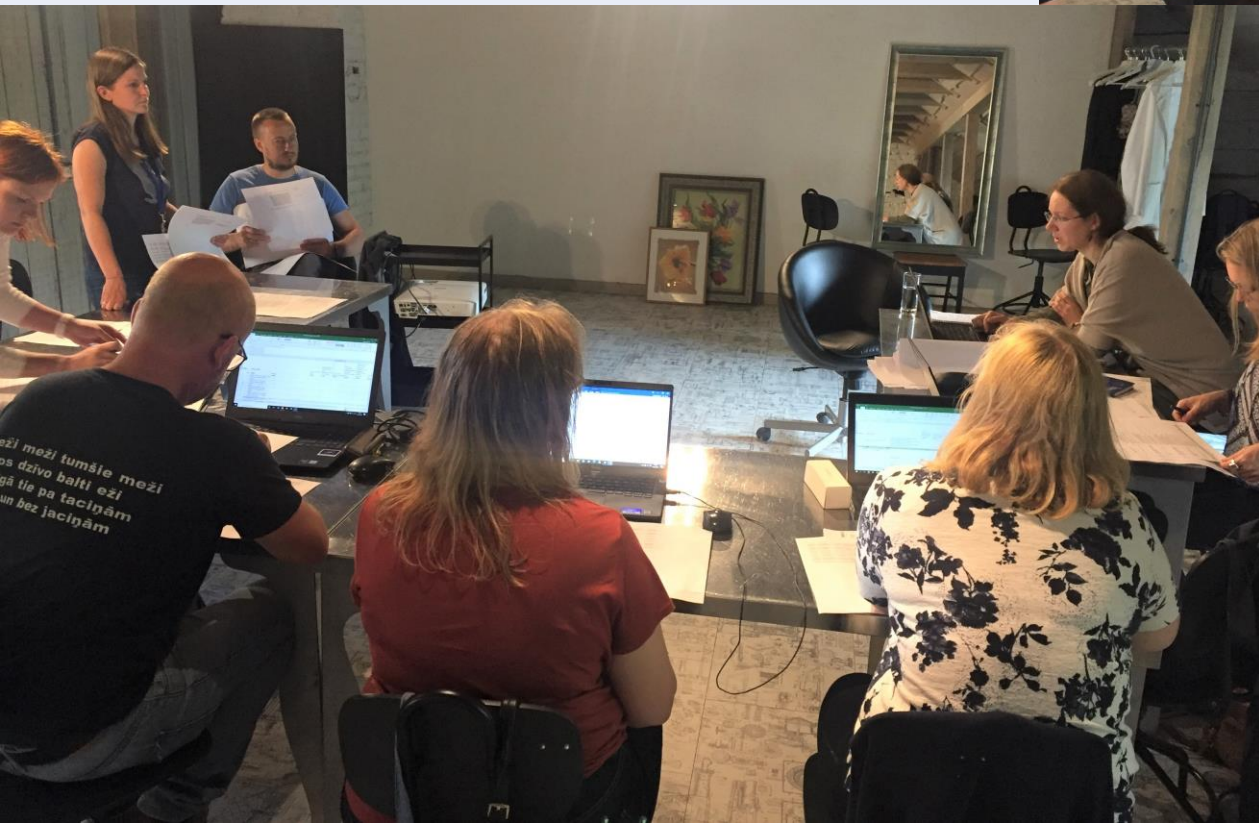

Foto: Anita Dzelme

1.projekts: Pededzes upes aizsprosta novākšana

Īstenošanas vieta:

Vecs koka tilts,
kura konstrukcijās ieslēgti
laukakmeņi Pededzes upē,
Jaunalūksnes pagastā, Alūksnes novadā.

Foto: Alūksnes novada pašvaldība

Sadarbības grupa:

- vadošais partneris - Alūksnes novada pašvaldība;
- 4 sadarbības partneri - viena Biedība, divi SIA, viena ZS.

Projekta mērķis:

- nojaukt koka tiltu, lai tā ietekmē neveidotos upē aizsprosts un netiktu traucēts upes brīvais tecējums, neveidotos mākslīgs uzpludinājums, netiktu traucēta brīva zivju migrācija no/uz zivju nārsta vietām;
- atbrīvota brīva lašveidīgo zivju piekļuve pie objekta esošajām nārsta vietām, to netraucēta izmantošana dabīgā ūdens tecējumā;
- novērsta Pededzes upes krasta erozija;
- novērsta ūdens erozijas negatīvā ietekme uz piegulošo zemes īpašnieku īpašumiem.

Paveiktais:

- nojaukts pussabrukšais tilts;
- izmantojot tilta konstrukcijās esošos materiālus, kā arī papildus oļus u.tml., uzlabotas lašveidīgo zivju nārsta vietas;
- organizētas izbraukuma mācības novada jauniešiem.

2.projekts: Piesārņojuma mazināšana dabas lieguma "Mežmuižas avoti" ūdensobjektos

Īstenošanas vieta:

Dabas lieguma "Mežmuižas avoti" ūdensobjekti
- Kaļķugravas (Mežmuižas) avoti un dzirnavu dīķis
Mežmuiža, Allažu pagasts, Siguldas novads.

Sadarbības grupa:

- vadošais partneris - Siguldas novada pašvaldība;
- 2 sadarbības partneri - mājas iedzīvotāji un Dabas aizsardzības pārvalde.

Projekta mērķis:

- piesārņojošo vielu noplūdes novēršana no vienas daudzdzīvokļu mājas;
- piesārņojuma mazināšana dabas lieguma "Mežmuižas avoti" ūdensobjektos;
- dabas takas apmeklētāju informēšana par sadzīves notekūdeņu attīrīšanas nozīmi, iespēju pielietot inovatīvus, uz dabiskiem procesiem balstītus risinājumus.

Plānotās darbības:

- mājas notekūdeņu attīrīšanai tiks ierīkots septiķis kombinācijā ar pazemes plūsmas mākslīgo mitrāju;
- Mežmuižas avotu dabas lieguma teritorijā esošā izziņas infrastruktūra - laipu takas - tiks papildinātas ar informāciju par mitrāju un tā darbību.

Foto: Siguldas novada pašvaldība

3.projekts: Pededzes upes un pietekas Virgulīca ūdens stāvokļa uzlabošana

Īstenošanas vieta:

Pededzes upe un pieteka Virgulīca, Pededze, Jaunalūksnes un Mārkalnes pagastā, Alūksnes novadā.

Sadarbības grupa:

- vadošais partneris - SIA FAPS;
- 4 sadarbības partneri - divas Biedrības un divi SIA.

Projekta mērķis:

- uzlabot zivju un citu hidrobiešu dzīves apstākļus, samazinot biogēnu noplūdi no zivju audzētavas un bebru darbības;
- palielināt upju straujteču posmu funkcionalitāti.

Uzsāktās darbības:

Ir uzsākuši darbus, lai Pededzes upes baseinā uzlabotu zivju un citu hidrobiešu dzīves apstākļus, samazinot biogēnu noplūdi no zivju audzētavas un bebru darbības.

Plānotās darbības:

veikt upes pārveidojumus, lai palielinātu upes straujteču posmu funkcionalitāti.

4. projekts: Tehniskā aprīkojuma iegāde virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanai

Īstenošanas vieta:

Balvu novadā 10 ūdenstilpnes.

Sadarbības grupa:

- vadošais partneris - Balvu novada pašvaldība;
- 3 sadarbības partneri - Balvu novada pašvaldības aģentūra un divi SIA.

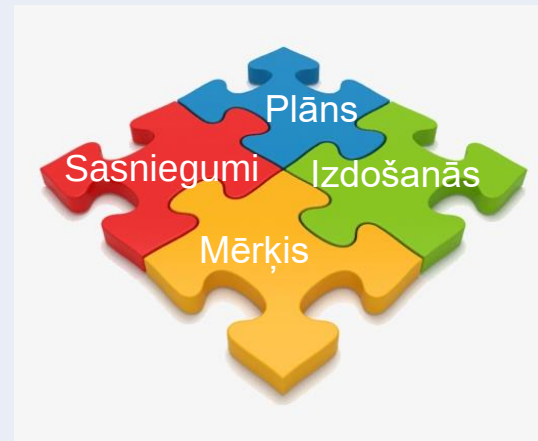
Projekta mērķis:

- sekmēt Balvu novada virszemes ūdeņu kvalitāti, nopļaujot niedres zemūdens daļā, lai ievērojami ierobežotu un aizkavētu to ataugšanu;
- veicot niedru izpļaušanu, tiek iztīrīti dīķu un ezeru krasti;
- **ilgtermiņa mērķis** ir sniegt iespēju ikvienam pašvaldības iedzīvotājam, pašvaldības iestādei un organizācijām, kā arī blakus novadiem izmantot šo pakalpojumu, lai attīrītu un sekmētu virszemes ūdens kvalitāti.

Plānotās darbības:

Projekta ietvaros tiks rīkotas arī starpnozaru tikšanās par nopļauto niedru izmantošanas iespējām lauksaimniecībā vai citur.

Lai labas idejas
un veiksmīgi
uzlabojumi!

goodwater.lv

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

Integrētais projekts "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai" (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras.

 www.goodwater.lv

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP projekta partneru viedokli un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA) neatbild par to kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

